

קובץ

הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה, ובחסידות

בהר-בחוקותי

גליון כט (מט)

יצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אחלי תורה

417 טראי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שלשים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר שליט"א

שנת חמשת אלפים שבע מאות וארבעים לבריאה

בס"ד. יום ו' עש"ק פ' בהר-בחוקותי ה'תש"מ.

מ פ ת ח

לקוטי שיחות

ג לקט שכחה ופאה פטורין מן המעשר
ד בדעת המ"ד דפאה יש לו שיעור למטה
ה בשיטת רש"י ב"להזהיר עני על שלו"
ה סיפור יצי"מ כמו זכירת שבת
ו לפני עור לא תתן מכשול
ז נתינת צדקה בלילה
ח נישואי ב' אחים לב' אחיות

נגלה

ט מבוני שהכשירו בקורה

ד - בהר-בחוקותי, ה'תש"מ -

שבא ליד העני, הביאו בזה פי' הריטב"א בגיטין שם שכתב
דהכי במאי עסקינן כגון שאין שם עניים והוא מקום שאין
ראויים לבוא שם עניים, וכיון שכך אין להם דין הפקר
דהתורה אמרה לעניים ולא לעקרבים, והיינו דקאמר דאדעתא
דעכו"ם לא אפקרינהו, כיון שלא היו שם עניים ישראל ולא
ראויים לבוא שם עיי"ש, היינו דבאמת אם חל ע"ז שם פיאה
כי יש שם עניים ישראל, אף אם עכו"ם ליקטו יש בזה פטור
מעשרות, אבל הכא מיירי דאין שם עניים ישראל כלל, ובמילא
לא חל ע"ז שם פיאה מעיקרא ולכן חייבים במעשרות. וראה
ג"כ בספר מעדני ארץ בהל' תרומות שם.

ולכאוף אפ"ל דשאלה זו תלוי בהנ"ל, דאי נימא דעיקר
המצוה דפאה הוא מה שמוציאו מרשותו, וזהו ע"י ההפרשה
שלו, הנה מסתבר לומר דאז חל ע"ז הפטור ממעשרות, כיון
דאז הוה העיקר דין דפאה, אבל אי נימא דהעיקר הוא בשעה
שהגיע ליד העני, היינו בשעת הנתינה לעני, כו"ל, מסתבר
לומר דהפטור דמעשר חל רק אז, וכסברת המל"מ הנ"ל, דדוקא
אם הגיע ליד עני פטור ממעשר, אבל אם הגיע ליד עשיר וכו'
לא חל ע"ז הפטור.

(ב) והנה בירושלמי ריש מס' פיאה יש מחלוקת אי
לפיאה יש שיעור מלמטן או לא, ומבואר שם הנפק"מ (כי
לכו"ע אין פוחתין לפאה מששים (עי' פני משה שם)) מ"ד
הפיאה יש לה שיעור מלמטן ואין לה שיעור מלמעלן מה שנתן
נתן חזר והוסיף חייב במעשר עד שעה שישלם, מ"ד הפיאה
אין לה שיעור לא למעלן ולא למטן מה שנתן כבר נפטר חזר
והוסיף חייב במעשרות עיי"ש, ועי' בר"ש בריש פיאה שמפרש

(ג) ועי' ב"מ ט, ב, תנן התם מי שליטת את הפאה ואמר הרי זו לפלוני עני ר' אליעזר אומר זכה לו וחכ"א יתננה לעני הנמצא ראשון אמר ר' יהושע בן לוי מחלוקת מעשיר לעני דר"א סבר מיגו דאי בעי מפקר נכסי' והוי עני וחזי לי' השתא נמי חזי לי' ומגו דזכי לנפשי' זכי נמי לחברי', ורבנן סברי חד מיגו אמרינן תרי מיגו לא אמרינן כו', ופרש"י שם בד"ה מי שליטת וז"ל: אדם בעלמא שאינו בעל השדה דאי בבעל השדה לא אמר ר"א זכה דליכא למימר מיגו דזכי לנפשי' דאפי' הוא עני מוזהר הוא שלא ללקט פאה משדה שלו כדאמר בשחיטת חולין (קלא, ב) לא תלקט לעני להזהיר עני על שלו עכ"ל, והקשה עליו הרא"ש (בשטמ"ק שם) כיון דגם באדם בעלמא צריכים אנו להמיגו דאי בעי מפקיר נכסי', א"כ גם בבעה"ב גופא שייך הך מיגו דאי בעי מפקיר נכסי', ואין זה עוד שדה שלו עיי"ש. ותירץ בריטב"א שם דכיון שבשעת חלות חיוב פאה היינו בשעת קצירה היתה השדה שלו חל עליו האיסור של לא תלקט, ונאסרה עליו פאה זו, ואפי' אם יפקיר אח"כ את השדה נשאר הוא באיסורו עיי"ש, ועיג"כ בתוס' רע"א פאה פ"ד אות מ"ג. (ועי' באוצר מפרשי התלמוד ב"מ שם).

ולכאורה אפ"ל דהרא"ש וכו' סב"ל דעיקר הדין דפאה הוא מה שמוציאו מרשותו, וזהו ע"י הפרשתו, ורק חיוב זה חל עליו בעת הקצירה, וזה שיש לאו דלא תלקט לעני להזהיר עני על שלו, הרי זה איסור חדש שחל אח"כ בעת הלקיטה, דכיון דהוא הבעה"ב של השדה הרי הוא כעשיר ואסור לו ללקוט, אבל כשהפקיר אח"כ שדהו, שוב הוה כעני, ומותר ללקט, אבל רש"י סב"ל כנ"ל דהדין דפאה הוא הנתינה לעני, וחיוב זה (לא רק הפרשה, אלא) ליחזק לעני חל עליו מיד בעת הקצירה, והלאו דלא תלקט לעני הוא פרט במצוות נתינה לחזק העשה דלעני ולגר תעזוב, שלא יקחנו לעצמו (כמבואר באוצר מפרשי התלמוד שם), דכ"ז הוא מעצם החיוב דפאה שחל עליו מיד בעת הקצירה, וא"כ אף אם יפקיר שדהו אח"כ אסור לו ללקוט, כיון שכבר חל עליו מעיקרא עצם החיוב ליחזק לעני אחר, ולכן סב"ל לרש"י דאיירי דוקא באדם בעלמא ולא בבעל השדה, כיון דאפי' אם יפקירנו יהי' אסור בו, ועיג"כ בספר הצבי ישראל, ראשית ביכורים (להגרצ"פ פראנק) סי' ב' בזה, (ועי' בר"ש פאה שם, ולפי הנ"ל אפ"ל דסב"ל באופ"א).

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי

- ר"מ בישיבה -

ב. במכתב כללי לל"ג בעומר הערה ד"ה פסח. שבת: "עיי' רמב"ם הל' חומ"צ רפ"ז: מ"ע כו' בנסיים ונפלאות כו' כמ"ש"נ זכור את יוה"ש (ולא העתיק תיבת לקדשו). בסהמ"צ שלו מ"ע קנז. שמו"ר פי"ט, ז' "לזכור את יוה"ש זכר למע"ב כו' כך היו זוכרים הנסיים שעשיתי לכם במצרים כו'", ומסיים "למה

כי בחוזק יד הוציאך ה' ממצרים". - ועפ"ז מתורצת קושית האחרונים מה מלמדנו הזכור דיוה"ש".

והנה ע"ד הרמז אפ"ל שהכוונה בהערה זו היא למה שנתבאר בשיחת אחש"פ שהחידוש בהדמיון דזכירת יצי"מ לזכירת השבת הוא, דכשם שבשבת יש ענין חיובי (מנוחה), עד"ז בזכירת יצי"מ צ"ל לא רק זכרון שלילת העבדות אלא גם זכרון הנסים.

וצריך לומר שבהערה כאן מרמז לענין החיובי שבשבת, בהדגשת התיבות "זכר למע"ב", כלומר ששבת הוא חלק ממעשה בראשית, וכפי שהובא בשיחה הנ"ל (בנוגע לענין זה) "שהי' העולם חסר מנוחה בא שבת בא מנוחה".

אך ע"ד הפשט אפ"ל דבהערה כאן לא נחית לענין החיובי שבמנוחה שבשבת - אלא למה ששבת הוא זכר למעשה בראשית, כלומר, השבת הוא זכר למעשה בראשית, זכר לבריאת העולם, ולא רק זכר למנוחה שביום ה' למע"ב (וישבות) - שעד"ז הוא בסיפור יצי"מ שענינו לא רק סיפור היציאה עצמה אלא כל המאורעות והנסים שהביאו אלי'.

ואולי ב' אופנים אלה היינו הך.

א' מהת'
תות"ל - 770

ג. איתא בלקו"ש חי"א פ' תשא (ע' 149) ט"ס: "אבל לכאורה עדיין יש מקום לומר שעכ"פ קצת שייכות היתה לי' לאהרן לחטא העגל (ע"ז), דאפי' אם הוא עצמו לא עשה ע"ז, מ"מ נכשלו על ידו כו"כ מבנ"י באיסור ע"ז, ועבר לכאן" על הלאו ד"לפני עור לא תתן מכשול" - ובהערה 64 שם: "ואף שאיסור זה הוא דוקא היכא "דקאי בתרי עברי נהרא" (ע"ז ו, ב) "דאי לא יהיב לי' לא מצי שקיל" (פרש"י שם ד"ה דקיימא), הרי גם בנדו"ד הי' כעין זה, שבלא אהרן לא היו עושים העגל, כדמוכח מזה ש"ויקהל העם על אהרן" דוקא עכל"ק.

והקשה הרב ש.ד. הכהן: ולא הבנתי, (א) הרי לא היתה כוונתו (של אהרן) לאסור, שבפירוש אמר להם "חג לה' גו'" (לקו"ש שם ט"ח, (וראה במדרש הגדול שם, ועוד ש"בנה אותו "לשם שמים") וברש"י שם (לב, ה) שכוונתו היתה לדחותם עיי"ש. וא"כ מה שייך שיעבור על "לפני עור וגו'" באופן כזה? עכ"ל ונשאר בצ"ע (עי' הערה"ת לוד גליון יח ט"ז).

ולק"מ, דכ"ק אד"ש נקט דאפי' שלא היתה כוונתו לאסור, מ"מ כיון שבפועל נכשלו ע"י שפיר יש בזה לכאן האיסור דלפני עור וגו'. - ועי' רמב"ם הל' מלוה ולוה (פ"ב, ה"ז): "אסור לאדם להלוות מעותיו בלא עדים ואפי' לתלמיד חכם. . . וכל המלוה בלא עדים עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול... עכ"ל - וכיון שכתב "וכל" בלי יוצא מן

הכלל "ואפי' לת"ח", משמע שעובר אפי' שלא היתה כוונתו כלל להכשילו (והוא ע"פ ב"מ ע"ה, ב עיי"ש).

ונראה דזהו הכוונה ברמב"ם פיה"מ דתרומות (פ"ו מ"ג) שכתב המתעב אותו וכו', אבל הוא עובר על הכתוב שאמר ולפני עור ל"ת מכשול, אם הי' הוא סיבה לעבור עבירה עכ"ל - דמספיק שהוא הי' סיבה בלבד, ואין נ"מ מה הי' כוונתו ודו"ק, ולפי"ז יש ליישב הרבה דברים בפיה"מ זה, אבל אכ"מ.

ועי' שד"ח (כללים מערכת ו' כלל כו, אות יב), שדן גבי מושיט כוס יין לנזיר בשוגג ע"ש, ומסיק: "והנה מ"ש דהמכשיל בשוגג אין מנדין אותו, הנה אמת נכון, ומ"מ נראה לענ"ד דלא מפני זה נאמר לא יחשוב ה' לו עון כלל, דהא מהיכא תיתי ומה נשתנה לאו זה מכל לאוין שבתורה שהעובר עליהט בין במזיד בין בשוגג נקרא עובר על הלאו, אלא דלענין העונש יש חילוק בין עובר מזיד לעובר בשוגג, וכן נמי בעובר בלאו דלפני עור יש בו חילוק לענין העונש דבידי שמים בין עושה במזיד יודע את רבונו ומכוין למרוד לעושה שוגג ובידי אדם אין לו עונש מיתה או מלקות, רק מנדין אותו כשהוא מזיד, ואם הוא שוגג אין ב"ד מנדין אותו, אבל בידי שמים ודאי יש לו עונש כפי המעשה, וא"כ שפיר מצינו לפרש מתיניתין [דתרומות הנ"ל] שהאכילם בשוגג, ושפיר כתב הרמב"ם דעובר על לפני עור, דגם אם הוא שוגג נקרא עובר על לפני עור בשוגג", עכ"ל.

ועוד מוכיח כן בשד"ח שם, ממ"ש הרמב"ם בהל' נזירות (פ"ה, ה"כ), ובהל' כלאים (פ"י הל' לא) ע"ש באורך, ועי' גם באות יג שם. - ולפ"ז א"ש ולק"מ.

הרב ישכר דוד קלויזנר
נחלת הר חב"ד

ד. בלקו"ש ח"ט (הוספות ראה) ע' 293 מקשה בכללות על המובא בכתהאריז"ל (נגיד ומצוה, פע"ח, סי' מהרי"ק, סי' מהר"ש מראשקוב, ועוד) דבלילה אין הזמן ראוי לצדקה, - "דלכאורה הרי צדקה היא מ"ע שאין הזמן גרמא ואיך אפ"ל שאינה בלילה?".

ומתרץ שם: "ואולי אפ"ל דהנה שני אופנים במצות צדקה: א) הרואה עני מבקש, שעליו נאמר לא תאמץ את לבבך וגו' וצריך ליתן מיד וכמ"ש בשו"ע (יו"ד ר"ס רמז) ... ב) לא ימנע אדם עצמו ממצות צדקה, אף שאין עני בא לבקש מלפניו (ב"ב ט, א. ונפסק בשו"ע שם) - והנה בכתהאריז"ל מדבר באופן האחרון (וראה בשעה"כ שם שהי' נותנה לגבאי צדקה, ולא לעני) משא"כ באופן הא' אין נפ"מ בין לילה ליום, וכמ"ש נ לא תאמץ גו'". עכ"ל"ק.

- הנה -

הנה מה שכתב: "ואולי אפ"ל... בכתהאריז"ל מדבר באופן האחרון משא"כ באופן הא' אין נפ"מ בין לילה ליום וכמש"נ לא תאמץ וגו'". - להעיר שכ"כ גם: א) החיד"א בספרו כסא רחמים (על אבות דר' נתן), וז"ל (אהא דאי' שם בפ"ג ה"ז: ר' יהושע אומר וכו', אם נתת פרוטה לעני שחרית ובא עני אחר ועמד לפניך תן...)".. ואולי נאמר שרבנו האריז"ל לא דיבר אלא לומר שלא יעשה כבשחרית ומנחה שנותן לגזבר, אבל אם בא עני ושאל בלילה חייב ליתן לו...".
(ב) בספר שמן ששון ח"ג (סד, ב) ע"ד שער הכוונות - הנ"ל בלקו"ש -, וז"ל: "ודע דאי"ז אלא לתת צדקה מעצמו, אבל אם בא עני ותבע ממנו צדקה צריך ליתן לו אפילו בלילה".
[ועי"ע בענין "נתינת צדקה בלילה" בהמובא בספר מעשר כספים (ירושלים תשל"ז) ע' קסה-קע, וש"ג בארוכה].

ומ"ש: "והנה בכתהאריז"ל מדבר באופן האחרון (..שהי' נותנה לגבאי צדקה, ולא לעני) משא"כ באופן הא' .. וכמש"נ לא תאמץ", - להעיר משו"ת קול אלי' ח"ב יו"ד סי"ט שנשאל בענין גבאי הממונה על הצדקה ושואל מאת הבעה"ב ואינם רוצים ליתן, אם יש בזה משום לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך כמו העני עצמו, או דילמא דוקא בעני השואל הוא שעובר על ל"ת וביטל מ"ע, אבל לא הגבאי הממונה על הצדקה. ומסיק "דכן בגבאי הממונה על הצדקה שהוא מפורסם לכל בני העיר שהוא נתמנה מפי ב"ד אומן העניים עצמם, אין ספק דמי שאינו נותן לו דעובר בלא תאמץ", עכ"ל ודו"ק.

הת' מרדכי מ. לאופר
חות"ל - לוד

ה. בלקו"ש ח"ט הוספות לפ' תצא (ע' 331) ממכתב י"ג אלול תש"ט, וז"ל: "...אבי מו"ר ז"ל ודודי הרה"ח ז"ל נשאו שתי אחיות על פי כ"ק אדמו"ר נ"ע, ובציוויו שלא ידורו בעיר אחת. וקושיית הנו"ב מהש"ס כבר תירץ בס' מקור חסד על הס"ח דאדרבה פוק חזי מה עלה בסופן כסיפור רז"ל (ירוש' תענית פ"ד ה"ה. ב"ב יב, ע"א: ואנא בתראי)...", עכ"ל ק.

ובגליון קכ"א דמאריסטאון (ס"א) רצה א' מאנ"ש לומר - לאחר מה שהביא שם, עי"ש בארוכה. - ד"אולי יש בלקו"ש סה"ד וצ"ל כך: פוק חזי מה עלה בסופן כסיפור רז"ל איכ"ר, אבל ראה ירושלמי וכו', ..", עי"ש בארוכה.

וזה אינו, דמפורש במקור חסד כמ"ש בלקו"ש, דז"ל המקור חסד [סל"ז], על צוואת ריה"ח סכ"ו (בהוצאת מוסד הרב קוק ירושלים תשי"ז - בע' כ') : "...בנו"ב אהע"ז סי' ע"ט שהקשה מברכות מ"ד א' שמונים זוגות אחים כהנים נשואים לשמונים זוגות אחיות כהנות, אמנם אי משום הא הרי יש להוכיח להיפוך שכן צריכים לעשות כן דהרי אמרו ביומא לח, ב חזי מה סליק בהו דכולהו תלינהו בהדא גופנא ירוש' תענית פ"ד ה"ה ואיכה רבתי פ"ב פס' בלע ה'...". ועצ"ע ממה שהביא שם בגליון הנ"ל המובא במקו"ח (הנ"ל) ובלקו"ש.

הנ"ל

נ ג ל ה

ו. הרמב"ם בהל' שבת פי"ז ה"ט וז"ל: מבוים שהכשירו בקורה אעפ"י שמותר לסלטל בכולו כרה"י הזורק מתוכו לרה"ר או מרה"ר לתוכו פטור שהקורה משום היכר היא עשוי' אבל אם הכשירו בלחי הזורק מתוכו לרה"ר או מרה"ר לתוכו חייב שהלחי הרי הוא כמפיצה ברוח רביעית עכ"ל. ומשיג שם הראב"ד וז"ל מבוים שהכשירו אלמא במבוים שיש לו שלושה מחיצות קאמר וקי"ל דג' מחיצות דאורייתא א"כ הכשירו בקורה אמאי פטור וכי באו חכמים להקל בשל תורה עכ"ל.

וכתב ע"ז המ"מ כבר ביארתי בראש הפרק שדעת רבנו ז"ל הוא שדין תורה הוא שכל שיש בו ג' מחיצות הוא ככרמלית וכו' וע"ש במ"מ לעיל בה"א שמביא ראשונים שמקשים על הרמב"ם שלכאוף הוא סותר את דברי עצמו, דבפי"ד כתב דלא מקרי רה"י כי אם בג' מחיצות ולחי דז"ל שם בסוף ה"ד כגון מבוים שאין לו לחי או קורה ברוח רביעית עכ"ל וכתב ע"ז שזה כרמלית ובפי"ז כתב וז"ל בה"ב היאך מתירין מבוים הסתום עושה לו ברוח רביעית לחי אחד או עושה עליו קורה ודיו ותחשב אותה קורה או אותו לחי כאילו סתם רוח רביעית ויעשה רה"י ויהי' מותר לסלטל בכולו שדין תורה בג' מחיצות בלבד מותר לסלטל ומדברי סופרים היא הרוח רביעית ולפיכך די לה בלחי או קורה עכ"ל והקשו על הרמב"ם על מה שכתב כאן שבג' מחיצות מותר לסלטל דין תורה וא"כ משמע שסובר שבג' מחיצות הוי רה"י מן התורה ובפי"ד הלא כתב שזה כרמלית וכן בה"ט משמע שסובר שזה כרמלית כיון שכתב שהזורק לתוכו פטור ותירץ ע"ז המ"מ בה"א דזה ודאי שהרמב"ם סובר שבג' מחיצות לא הוי רה"י וזה מה שכתב בה"ב שדין תורה בג' מחיצות בלבד מותר לסלטל זה לא מפני שזה רה"י מן התורה דבאמת זה כרמלית אלא שכל כרמלית הוא מקום פטור מן התורה ולכן מותר לסלטל בתוכה מן התורה [ומביא שם המ"מ שזה מחלוקת בין הראשונים ובה"ט כתב המ"מ שהתוס' והרשב"א סוברים שג' מחיצות הוי רה"י מן התורה וראייתם היא מעירובין דף י"א ע"ב דמשמע משם שבית הלל סוברים שג' מחיצות הוי רה"י מן התורה וכותב המ"מ שהרמב"ם גורס שם כמו הר"ח וממילא אין משם ראי' וראיית הרמב"ם מפרק כל גגות צ"ב והתוס' והרשב"א נדחקו בפי' הסוגיא בפרק כל גגות ועי' שבת דף ו' ע"ב ברש"י ד"ה קמ"ל גמורה וז"ל כלומר זו היא שנגמרו מנין המחיצות שלה שיש לה מחיצות מכל צד כגון חריץ וכן גדר דאמרינן מד' צדדין גוד אסיק פני המחיצה על ראשו ונמצא ראשו מוקף מד' צדדים וכו' עכ"ל ומשמע מדברי רש"י אלו שסובר כמו הרמב"ם אבל על רש"י א"א לתרץ כמו שמתרץ המ"מ על הרמב"ם מעירובין כי לפי גירסת הרש"י בעירובין משמע שב"ה סוברים שבג' מחיצות

הוי רה"י דאורייתא וע"ש עוד במ"מ לחלק בין פתוח לרה"ר
לביין פתוח לכרמלית ולפי החילוק הזה יש לתרץ גם על רש"י
ועי' רש"ש כאן] וכיון שסובר הרמב"ם שג' מחיצות הוי
כרמלית מובן מה שכתב בה"ט שמבוי שהכשירו ע"י קורה אף
שמותר לסלטל בו ד"א מ"מ הזורק מתוכו לרה"ר פטור דכיון
שמן התורה הוא כרמלית לכן הזורק מתוכו הוא פטור וזה
שהכשירו ע"י קורה זה לא הועיל לעשותו לרה"י דקורה לא
הוי מחיצה ממש וגם אחרי שעשה את הקורה זה נשאר כרמלית
אלא שהקורה הבשירה את המבוי כדי שיהי' מותר לסלטל בתוכו
יותר מד"א זה תוכן תירוץ המ"מ על הרמב"ם.

והנה לפי הביאור של המ"מ אנו רואים לכאן בהרמב"ם
סברא חדשה דבפשטות לומדים שרבנן גזרו שיהי' אסור לסלטל
ד"א בכרמלית כמו ברה"ר מן התורה ורק ברה"י מותר לסלטל
ד"א גם מדרבנן וכאן ברמב"ם יוצא שכרמלית שיש לה ד'
מחיצות מותר לסלטל בה ד"א כיון שכתב שמבוי שהתירו ע"י
קורה אף שהוא כרמלית מ"מ מותר לסלטל בו ולפי"ז צ"ל לכאן
שהגזרה היתה שיהי' אסור לסלטל יותר מד"א במקום שאין שם
ד' מחיצות אבל כשיש שם ד' מחיצות מותר לסלטל בתוכם אף
שאיין זה רה"י אלא כרמלית כמו במבוי שהכשירו ע"י קורה
(ואין להקשות מקרקף המוקף על יותר מבית סאתיים ששם אפ"ל
שכיון שמוקפים על יותר מבית סאתיים הרי זה כמו שאין שם
מחיצות כלל).

אמנם קשה ע"ז מגמ' מפורשת דף ז' ע"ב אמר רב גידל
וכו' אמר רב בית שאין תוכו י' וקרויו משלימו לי' על
גגו מותר לסלטל בכולו בתוכו אין מטלטלין בו אלא בד"א
עכ"ל הגמ' והפי' בגמ' הוא שבתוכו אסור לסלטל משום שאין
שם אויר י' ולכן אין זה רה"י אלא כרמלית ושם הלא הוא
מוקף עם ד' מחיצות כמו שמבואר שם ברא"ש ובתו"י שבאמת יש
בזה מחיצות גבוהות י' אלא שאין זה רה"י משום שחסר לזה
אויר י' ואם נאמר שכרמלית שיש לה ד' מחיצות מותר לסלטל
בה הי' צריך להיות מותר לסלטל בתוך הבית וכיון שבגמ'
מבואר שאסור לסלטל בתוכו אף שיש לו ד' מחיצות א"כ קשה
לכאן על הרמב"ם שפסק שמותר לסלטל בכרמלית שיש לו ד'
מחיצות ודוחק לומר שזהו באמת הטעם מה שהרמב"ם לא הביא
את הדין של רב גידל מפני שבאמת אין הלכה כר"ג בזה
דהראשונים מבארים שהרמב"ם לא הביא את ר"ג מפני שמתוך
שאר הלכות שהביא מתבאר ממילא דינו של ר"ג.

וע"כ נראה שגם לפי הרמב"ם צ"ל שהגזרה היתה שיהי'
מותר לסלטל ד"א רק ברה"י וזה שמותר לסלטל במבוי שהתירו
ע"י קורה אף שהוא כרמלית הוא מפני שכיון שהקורה יש לה
דין מחיצה מדרבנן הוי המבוי הזה רה"י דרבנן וכיון שכל
איסור הסילטול בכרמלית הוא רק מדרבנן ולכן כיון שזה
רה"י מדרבנן מותר לסלטל שם ובזה מדויק לשון הרמב"ם
בפי"ז ה"ב שכתב ותחשב אותה קורה וכו' כאילו סתם רוח

רביעית ויעשה רה"י ואם נאמר שזה שמוחר לטלטל בו הוא מפני שיש לו מחיצות הי' צריך לומר ויעשה כרה"י וכיון שכתב הרמב"ם ויעשה רה"י אף שאח"כ כתב בפ"י שזה כרמלית אלא ודאי שהכונה של זה כדלעיל שזה נעשה רה"י מדרבנן.

(המשך יבוא אי"ה)

הרב יחזקאל אלי' סטוליק
- ר"מ בישיבה -

ז. בבעל הטורים פ' מטות (לב, כא) כתב וז"ל: חלוץ, ב' במסרה הכא ואידך חלוץ הנעל והיינו דאמרינן כל היוצא למלחמת בית דוד גט כריתות כותב לאשתו שלא תזקק ליבם ולא תצטרך לחלוץ מן היבם, ושמעינן מכאן שגם משה עשה כן וממנו למד דוד וזהו ועבר לכם כל חלוץ, חלוץ הנעל עכ"ל.

ומקשים העולם א"כ קשה איך ילפינן בגמ' קידושין יג, ב דמיתת הבעל מתיר מדכתיב פן ימות במלחמה ואיש אחר יקחנה, דלמא הא דמותרת להנשא לאיש אחר הוא מכח הגט כריתות שהי' כותבין קודם שיצא למלחמה אבל אם לא הי' כותב גט כריתות, איסור אשת איש במקומה עומדת אף לאחר מיתת הבעל, וצע"ג?

ונראה לי לתרץ עפ"י מה דאיתא בשו"ת מהר"ם מלובלין סי' קכ"ג קושיא על הלבוש במזכה גט לאשתו במקום יבום הוא משום דרחמא לה, א"כ הוא נותן הגט מחמת אהבה, האיך מצינו בתורה רמז שגט מחמת אהבה מהני, דהא פלוגתא הוא בסוף גיטין דב"ש אומרים לא יגרש אדם את אשתו אא"כ מצא בה ערות דבר וב"ה אומרים אפי' הקדיחה את תבשילו, ושאר התנאים סברו ערוה או דבר, עכ"פ הוא מגרשה מחמת שנאה, ומנ"ל דגם מחמת אהבה בלי שנאה יכול לגרשה? עיי"ש.

ותירצו האחרונים עפ"י דברי התוס' תמורה ד"ה בד"ה מיתבי, אם ישראל הוא מחזיר ואינו לוקה, שהקשו כיון דלא מהני הגירושין לחייב עלי' משום א"א אפי' קודם חזרה, וכהן נמי אמאי לוקה ואינו מחזיר הו"ל דלא חל הגט כלל, ותירצו דאיתקש גירושין למיתה מה מיתה מוציאה מרשות הבעל אף גירושין נמי עיי"ש היטב בתוס', וא"כ ה"ה אפשר לומר לענין זה, דאיתקש גירושין למיתה כמו דמיתה מתיר מחמת אהבה ה"ה גירושין מהני מחמת אהבה.

ולפי"ז אפשר לתרץ היטב קושיא הנ"ל, דכ"ז לבתר דמסיק הש"ס דילפינן מיתת הבעל מדאיתקש גירושין למיתה דכתיב בפ' כי תצא, שפיר מהני הגט מחמת אהבה מכח היקש זה.

משא"כ להו"א דלא ידעינן מהך היקש ומיתת הבעל

- אינו -

והנה במה שכתב שהרב הנ"ל לא הביא דברי המחצית השקל ככתבן (דבמחצית השקל לא כתב דבמצוה גמורה ראוי

דבמתנות אלו אין בהם שום קודשה, ואפי' מאכילין לכלבים
א"כ מהו הפי' בגמ' חולין שם (קלג, א) "אמר אביי מריש
הוה חטיפנא מתנתא אמינא חבובי קא מחביבנא מצוה וכו'"
וכן הוא לעיל בגמ' שם, דלכאו' איזה מצוה ישנה כאן, אם
אין בהם שום קדושה וכו' עד דמעיקרא הוה חטיפנא מתנתא?

ולכאו' אפ"ל דכיון דמבואר דמתנות כהונה צריך לאכלן
באופן של "למשחה-לגדולה" דוקא (וכן הוא גם בשו"ע יו"ד
שם סי' סא סעי' י"ב), ומבואר בכרתי (שם ס"ק י"ד) דהוא
מצוה וחיוב מן התורה, (ועי' ג"כ בבכורות כז, א בד"ה
ואתי דזהו בכל מתנות כהונה, ועי' בזבחים עה, ב בתוד"ה
בכור, ועי' בלקו"ש פ' ויחי ש.ז. בסופו) נמצא מזה דאח"כ
שאינן שום מצוה על הכהן שדוקא הוא יאכלנו, ואם רוצה יכול
למוכרם ג"כ, אבל מ"מ יש עליו מצוה מן התורה שאם הוא
אוכלם בפועל הרי זה צריך להיות באופן של "למשחה-לגדולה"
דוקא, (ועי' יש"ש חולין פ"י סי' י"א, ומובא בכרתי שם,
דלא הותר לכלבים רק אם הוא מוסרח) ועפ"ז א"ש דברי אביי
שאמר חבובי קא מחביבנא מצוה, כי לפועל כשיאכל באופן של
"למשחה לגדולה" הרי הוא מקיים בזה מצוה מן התורה.

אלא דלפי"ז שוב הדרה קושיית הרב ח.י.ר. לדוכתי',
דאי נימא כדברי המחצית השקל, אין למד אביי מהך דהצנועים
מושכין וכו' דמשקל לא שקילנא, דשאני בצנועין שלא הי'
מצוה גמורה באכילה פחות מכזית, אבל כאן כשאוכלו באופן
של "למשחה-לגדולה" הרי הוא מקיים בזה מצוה גמורה (היינו
דאין עליו מצוה שצריך לאכלו כנ"ל, אלא דאם אוכלו יש בזה
מצוה דלמשחה וכו'), ומכיון דאביי לא חילק בזה, עכצ"ל
דאין נפק"מ בין מצוה גמורה, למצוה שאינו גמורה, ועדיין
קשה קושיית הרב ח.י.ר. אלא דאי נאמר כמ"ש בשו"ת חת"ס,
ועיג"כ בחיו"ד סרצ"ב דכהן המקבל מתנות עבד מצוה בקבלתו,
דהמצוה הוא משום דמסייע לישראל לקיים חובתו (ע"ד שכ'
הר"ן ברפ"ב דקידושין לגבי מצות פו"ר באשה, ועיג"כ בלקו"ש
חי"ד פ' עקב (ב)), במילא אי"ז מצוה גמורה ודומה לפחות
מכזית, אבל לכאורה הרי אפ"ל בפשטות כהנ"ל שיש כאן מצוה
גמורה ד"למשחה-לגדולה". ואכתי צ"ע בכ"ז.

המערכת

ח ס י ד ו ת

יוד. בד"ה ביום השמיני תש"ח אות כ"ה אומר וז"ל: "ובפרט
היועצים שהם מקורבים ומתחשב עם דעתם ופועלים הטי' בשכל
השר המושל וברצונו, משא"כ המלך ה"ה מובדל ומרוחק מכולם
בשוה".

ולא הבנתי הרי ישנם יועצים למלכים ג"כ, ואולי

אינם מלכים אמיתיים.

א' מהת'

יא. בלקו"ת פ' שמיני: כגון רשב"י כשהי' במערה לא הי' יכול לקיים במעשה כמה מצות מעשיות, לא קיים אכילת מצה וקדוש על היין ואתרוג וסוכה. וצ"ל הסדר, קידוש על היין הוא מדרבנן ולמה מנה קידוש על היין בין אכילת מצה ואתרוג. ואח"כ אומר עיקר ההמשכות בפסח על ידי מצה ובשבועות על ידי מ"ת ובסוכות ע"י סוכה ולולב ומינוי, מהו ענין שבועות ע"י מ"ת?

יהושע בנימין גאלדמאן

יב. בסהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך בתחילתו מבאר למה קצף שמואל על בנ"י כששאלו ממנו תנה לנו מלך וגם הש"י אמר לו כי לא אותך מאסו וגו' כיון דהרי מה(ג') מצות שנצטוו בנ"י בכניסתם לארץ הוא למנות להם מלך. ומבאר שם דיש בנשמות ב' מינים א' אותן שאינם ת"ח והם ריקנים מחורה, ב' הנשמות הגבוהות שהם ת"ח בעלי תורה, ובמלך גם יש ב' טעמים למה צריכים לו א' שהכל יהיו בטלים לו והוא בעצמו בטל לאלקות ובו ועל ידו נמצא שישראל בטל לאלקות, ב' שהמלך ינהיג העם כראוי כי אלמלא מוראה איש את רעהו חיים בלעו, ולפי"ז נמצא שהנשמות הפשוטות הן לבד הצריכות למלך כיון שהנשמות הגבוהות הם בטלים מצ"ע וגם, דאצ"ל שלא יעשה זדון ולכן לא רצה שמואל להמליך עליהם מלך כי רצה שיהיו כולם במדריגה זו ואז לא יצטרך למלך, רק לנביא ושופט כשמואל וכיוצא, ע"כ תוכן הענין.

וצ"ב איך "רצה שיהיו כולם במדריגה זו" מצ"ע, דהרי מבאר שם בנוגע להנשמות הפשוטות שזהו "מצד מזג ותכונת שושן שלמעלה שאינו ראוי לקבל בתוכו בחי' תורה" וה"ה בכלל לא שייך לזה ואיך קצף עליהם שמואל.

ועי' גם למה שמציין שם למצוה מ"ב פ"ב ששם מדבר אודות הב' מינים (זרע אדם זרע בהמה) ודוקא משה שהי' למע' ממדריגת זרע אדם הי' יכול להמשיך דעת לזרע בהמה ע"ד זרע אדם, ולכאוף פעל משה הענין דמלך ועכ"ז לא מצינו שהי' בזה איזה חסרון, וצ"ב?

שניאור זלמן משה
דריזין

יג. בהתוועדות דש"פ פרה הקשה כ"ק אדמו"ר שליט"א: דמבואר בלקו"ת (חוקת) הטעם דפרה אדומה, ולמה שלמה המלך שהי' חכם מכל אדם אמר על מצות פרה "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני" דהרי עפ"י המבואר בלקו"ת הרי"ז מובן גם אצלינו?

ולהעיר שלכאורה אפשר להקשות קושיא עד"ז ובאופן בולט ביותר מהא דמבואר בסהמ"צ להצ"צ מצות מינוי מלך ע' קי, ב וז"ל: והחוקים הם כמו פרה אדומה ושעטנז שצמר ופשתים יחדיו לא תלבש כו' והנה טעמי תורה יתגלו לע"ל... עכ"ל, (עי"ש).

ויש להקשות דהרי בסהמ"צ גופא ע' קיד, ב מבאר
הטעם דשעטנז, ובאריכות יותר באוה"ת דברים חתקנס ואילך
(וגם באחרונה הזכיר כ"ק אד"ש מלקולוי"צ הערות על ספר
הזהר בענין שעטנז שהם התכללות חסד וגבורה).

הנ"ל

———— * ————

ל ז כ ו ת
הת' שמואל שיחי'
לרגלי הכנסו לעול המצות
כ"ה אייר ה'תש"מ

נרפס ע"י הוריו
הרה"ח ר' שלום וזוג' גיטל שיחיו
איידעלמאן
(קסבלנקה – מרוקו)

זקניו
הרה"ח וכו' התמים ר' ארי' דוב וזוג' סלאווא שיחיו
איידעלמאן
(פריז)

הרה"ח וכו' התמים ר' יעקב יוסף וזוג' סאניע שיחיו
גורקאוו
(לונדון)